

11. prednáška (3.12.2018)

Modifikátory, rozhrania a všeličo iné...

magické slovíčko

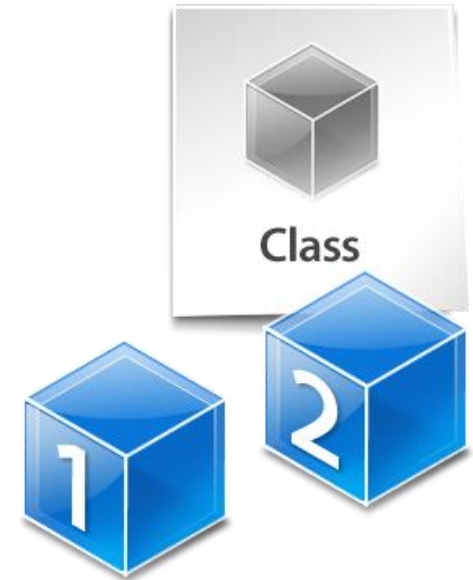
Kľúčové koncepty OOP

- Čo je **trieda**? Čo je **objekt**? Aký je vzťah medzi objektom a triedou?
- Referencia na objekt, premenné referenčného typu
- Vytváranie **nových tried rozširovaním** existujúcich
 - Trieda Object
 - **Dedičnosť** (inheritance)
 - **Prekrývanie metód** (override)
- Vytváranie objektov (inštancií) tried
 - **Konštruktor**(y)
- **Zapúzdrenie** (encapsulation)
- **Polymorfizmus**

Čo je to trieda?

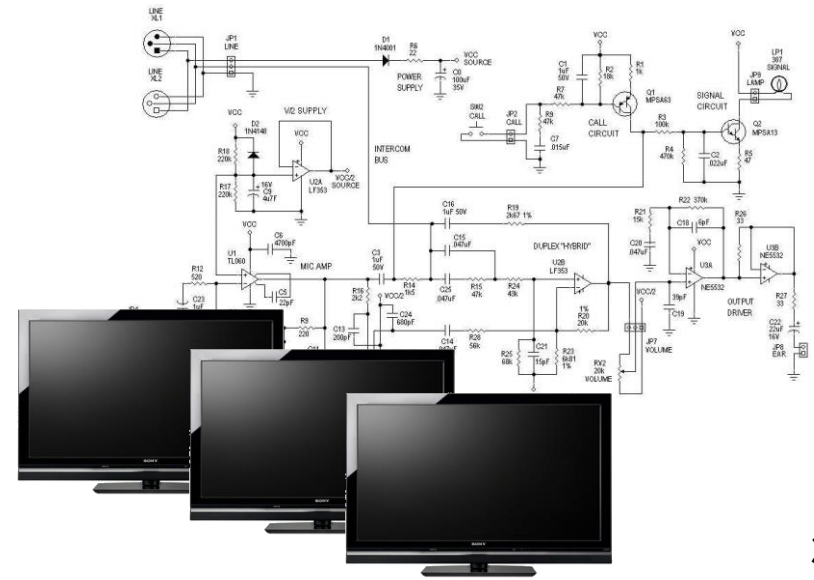
- Trieda je **šablóna** (vzor), ktorý **predpisuje** aké **inštančné premenné** a aké **metódy** majú objekty danej triedy a čo sa udeje pri zavolaní týchto metód

class
Turtle

inštančné
premenné

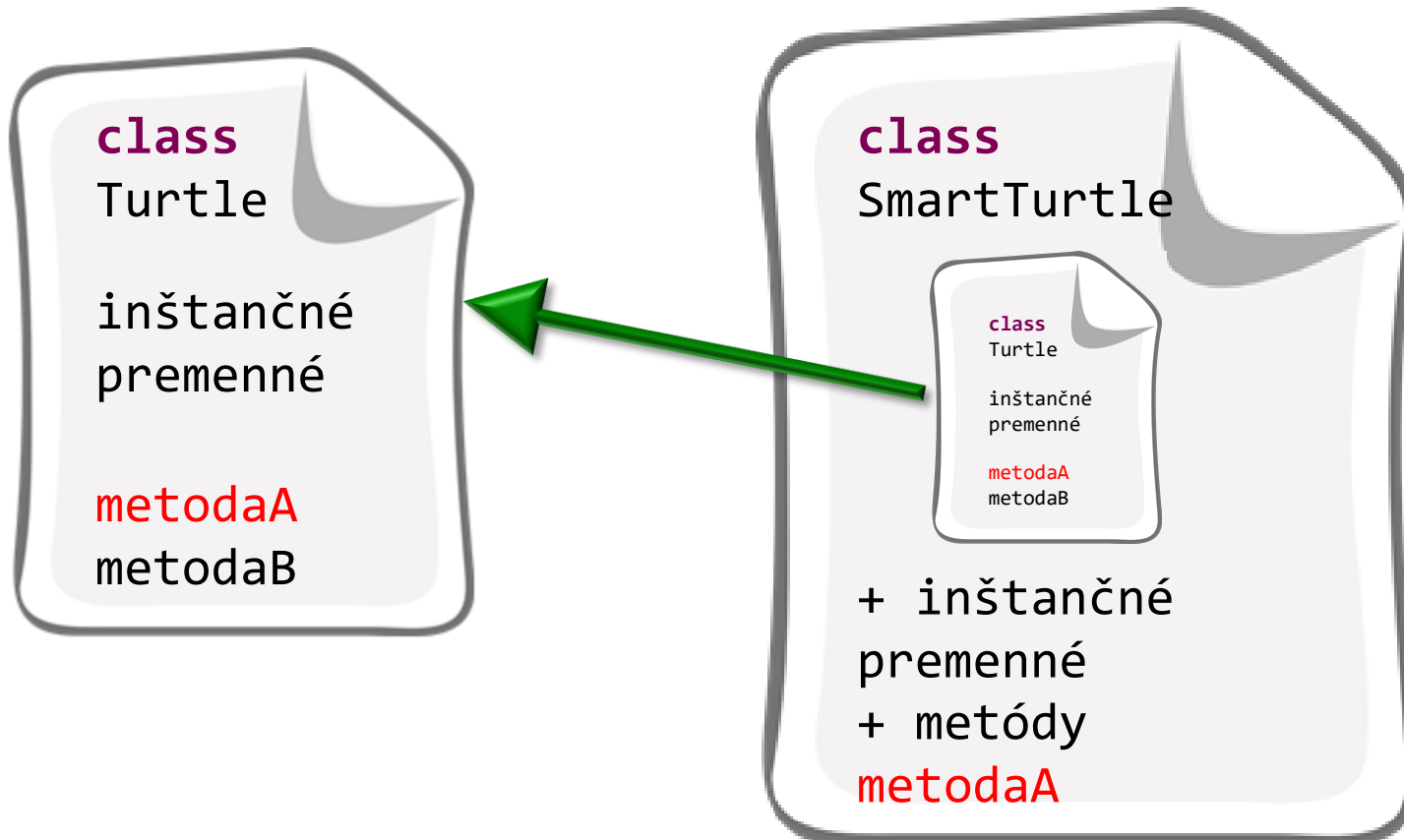
metódy

Rozširovanie a prekrývanie

```
public class SmartTurtle extends Turtle
```


Konštruktory

- Každá trieda má **aspoň jeden** konštruktor
 - konštruktory sa **nededia** (ale konštruktor rodiča sa dá zavolať)
 - ak programátor túto podmienku nesplní, vytvára sa implicitný (bezparametrový) konštruktor volajúci bezparametrový konštruktor rodičovskej triedy
- **Prvý príkaz konštruktora** musí byť volanie konštruktora rodičovskej triedy (**super(...)**) alebo iného konštruktora vytváratej triedy (**this(...)**)
 - ak toto nie je splnené, Java doplní **super()**
 - konštruktor (z rodiča alebo iný z triedy) sa môže volať len ako prvý príkaz konštruktora

Premenné referenčného typu

```
Turtle franklin;
```

- Premenná franklin môže referencovať len objekty triedy Turtle **a tried, ktoré rozširujú triedu Turtle**

```
franklin.metoda()
```

- Cez premennú franklin môžeme volať len metódy **definované** v triede Turtle
- **Polymorfizmus**: Nevieme, aká implementácia volanej metódy sa vykoná, keďže trieda aktuálne referencovaného objektu mohla volanú metódu prekryť svojou implementáciou

Pretypovanie referencií

- referencia **instanceof** Trieda
 - má trieda aktuálne referencovaného objektu niekde medzi svojimi predkami triedu Trieda alebo ide o triedu Trieda?
- Referenciu ide explicitne pretypovať (programátor preberá zodpovednosť)
 - `Trieda o = (Trieda)referencia;`
 - `((Trieda)referencia).metoda(...);`

Dnes...

Zoznam/Správca filmov

```
public class ZoznamFilmov
```



```
public class Film
```



```
public class FilmNaPaske
```


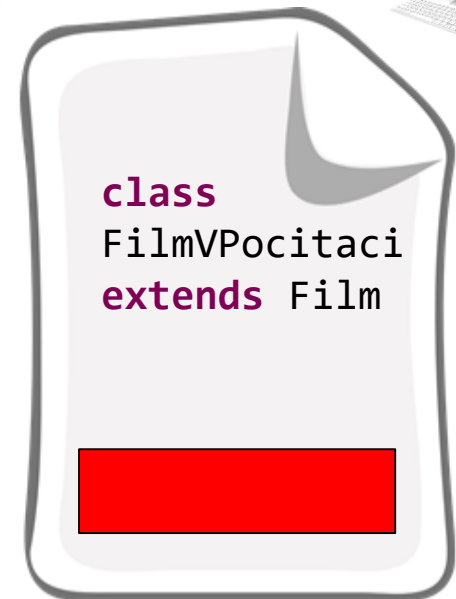
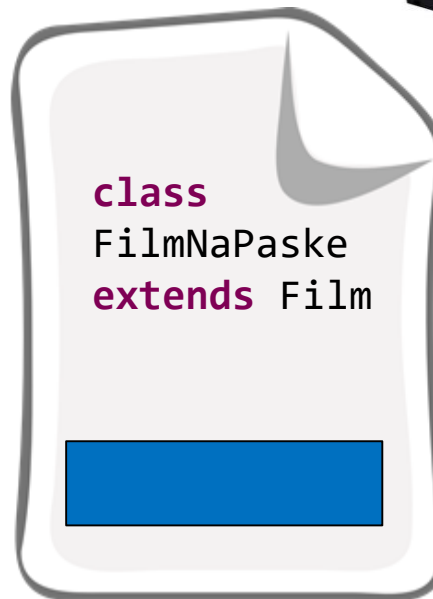
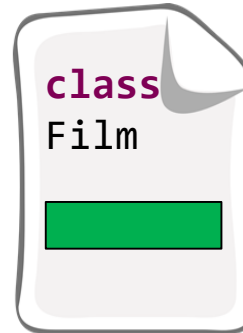
```
public class FilmNaDvd
```



```
public class FilmVPocitaci
```

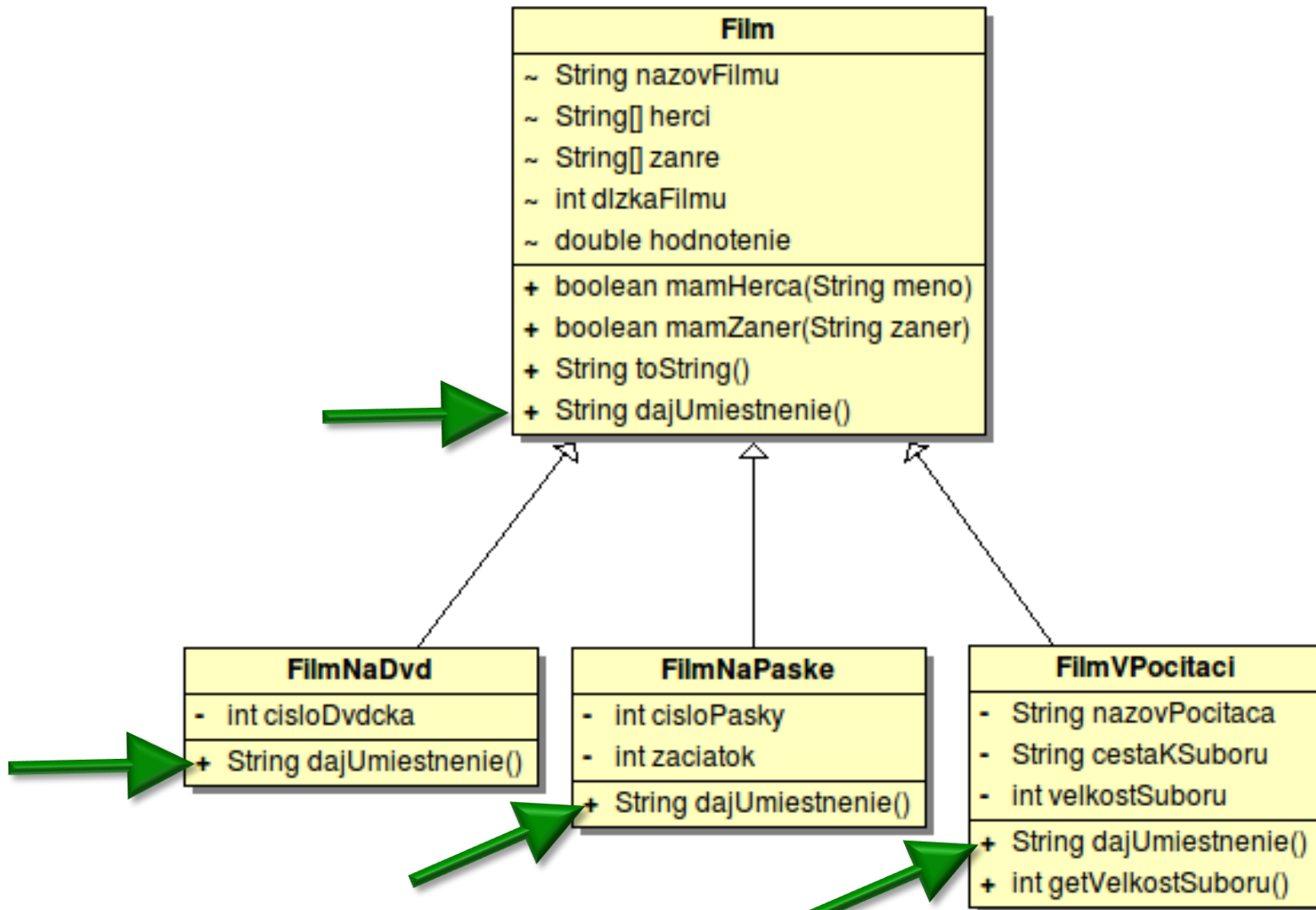

Návrh tried

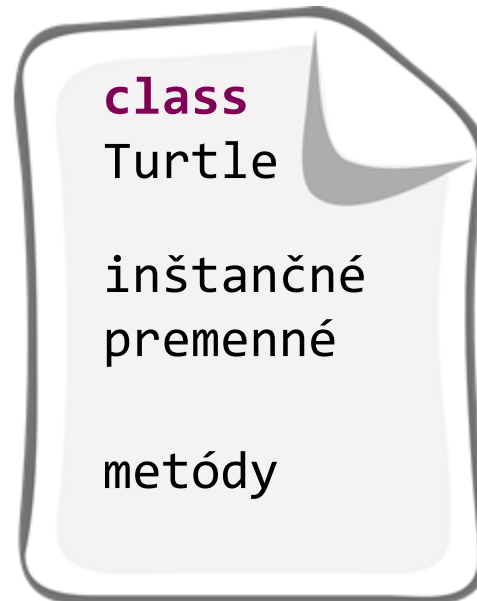
Návrh tried

Modifikátory

- Rôzne „magické“ slovíčka, ktoré upravujú isté vlastností tried, metód, premenných, ...

Problém

- Trieda `Film`
 - obsahuje spoločné inštančné premenné a metódy pre triedy `FilmNaPaske`, `FilmNaDvd`, `FilmVPocitaci`
 - neobsahuje žiadne umiestnenie
- V reálnom programe nikto rozumný nespraví `new Film(...)`, lebo to v kontexte celého projektu nedáva zmysel
 - ale aj takí sa skôr či neskôr nájdu...

Abstraktné triedy

```
public abstract class Film {  
    ...  
}
```


Modifikátor triedy

- Abstraktná trieda =
 - označená modifikátorom `abstract`
 - zákaz vytvárania inštancií tejto triedy cez `new`

Problém

- Metóda `dajUmiestnenie` v triede `Film`
 - **potrebujeme** ju, aby sme mali istotu, že každý film vie „povedať“ svoje umiestnenie
 - **očakávame**, že ju tvorcovia rozširujúcich tried rozumne **prekryjú**
 - priamo v triede `Film` jej **nevieme dať rozumnú implementáciu**
- Čo ak tvorca rozširujúcej triedy zabudne metódu `dajUmiestnenie` prekryť?
 - aj taký sa skôr či neskôr nájde...

Abstraktné metódy

- Abstraktné metódy =
 - sú označené modifikátorom `abstract`
 - žiadne telo (implementácia)
 - dedia sa (ako všetky metódy)
 - môžu sa vyskytovať len v abstraktnej triede

```
public abstract class Film {  
...  
    public abstract String dajUmiestnenie();  
...  
}
```

žiadne { }

Modifikátor metódy

Abstraktné metódy a triedy

- Trieda má aspoň jednu abstraktnú metódu (vlastnú alebo zdedenú):
 - (sedliacky rozum) Ak trieda obsahuje aspoň jednu abstraktnú metódu, musí byť **abstraktná** (=zákaz vytvorenia inštancie)
- Dôsledok: Potomkovia triedy musia byť abstraktní aspoň do chvíle, kým **prekrytím neposkytnú implementáciu** všetkým zdedeným abstraktným metódam.

Abstraktné metódy a triedy

- Abstraktná trieda a abstraktná metóda v nej nám zabezpečia, že v poli filmov sú iba objekty takých tried, ktoré majú prekrytú metódu `dajUmiestnenie()`

```
public class ZoznamFilmov {  
    ...  
    public void vypisUmiestnenia() {  
        for (int i = 0; i < filmy.length; i++) {  
            System.out.print(filmy[i].getNazovFilmu()+" : ");  
            System.out.println(filmy[i].dajUmiestnenie());  
        }  
    }  
    ...  
}
```


Modifikátor *final*

- Ked' volám svoju metódu, nemám istotu, že mi ju niekto v rámci rozširovania neprekryl...
 - zvyčajne to chceme dovoliť, ale nie vždy sa to hodí
- Modifikátor **final**
 - `final` trieda = zákaz rozširovania
 - `final` metóda = zákaz prekryvania
 - `final` inštančná premenná = hodnotu môžem priradiť (nastaviť) len raz a to v konštruktore, ... neskôr sa nedá meniť
 - `final` lokálna premenná = hodnotu môžem priradiť len raz, ... neskôr sa nedá meniť

Modifikátory viditeľnosti

- Pomocou **modifikátorov viditeľnosti** vieme nastaviť **viditeľnosť** tried, metód a inštančných premenných
- S tým, čo **nevidíme, nevieme pracovať** priamo
 - iba sprostredkované (napr. cez settery a gettery)
- 4 typy (nie všade ide použiť každý jeden):
 - `public`
 - `protected`
 - (nič) - defaultný, resp. `package-private`
 - `private`

Modifikátory viditeľnosti

- **Triedy** majú dva modifikátory viditeľnosti

- **public**

- Viditeľná všade

```
public class VerejnaTrieda {  
    ...  
}
```

- **(nič)**

- Viditeľná vo svojom balíčku
 - Neviditeľná v podbalíčkoch, nadbalíčkoch ani nikde inde

```
class BalíčkováTrieda {  
    ...  
}
```


Modifikátory viditeľnosti

- **Členovia triedy** majú štyri modifikátory viditeľnosti

- **public**

- Viditeľná všade

```
public int verejnaPremenná;
```

```
public void verejnaMetóda ();
```

- **(nič)**

- Viditeľná vo svojom balíčku
 - Neviditeľná v podbalíčkoch, nadbalíčkoch ani nikde inde

```
int balíčkováPremenná;
```

```
void balíčkováMetóda ();
```


Modifikátory viditeľnosti

- **Členovia triedy** majú štyri modifikátory viditeľnosti

- **protected**

- Viditeľná v svojom balíčku
- Viditeľná aj v svojich potomkoch v iných balíčkoch

```
protected int chránenáPremenná;  
protected void chránenáMetóda();
```

- **private**

- Viditeľná iba v svojej triede

```
private int súkromnáPremenná;  
private void súkromnáMetóda();
```


Modifikátory viditeľnosti

- **Členovia triedy** a ich viditeľnosť:

	trieda	package	podtrieda	inde
public	áno	áno	áno	áno
protected	áno	áno	áno	nie
(nič)	áno	áno	nie	nie
private	áno	nie	nie	nie

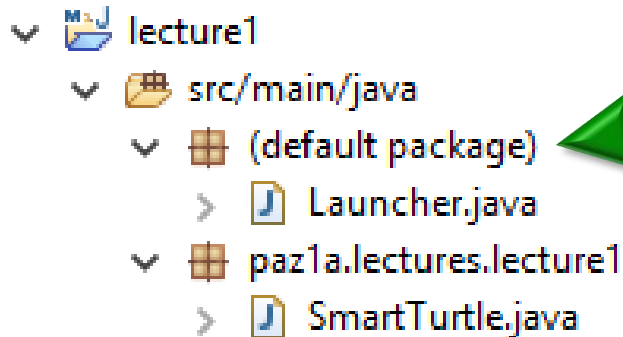

Modifikátory viditeľnosti

- Použitie závisí od konkrétneho návrhu
- V reálnych projektoch by mali byť modifikátory čo najprísnejšie
- Začínáme s **private** a iba keď máme **dobrý** dôvod nastavujeme voľnejšie modifikátory
- **public** by mali mať iba tie triedy a metódy, ktoré poskytneme iným programom a programátorom na používanie
- Inštančné premenné by nemali byť **nikdy public!**

Defaultný balíček

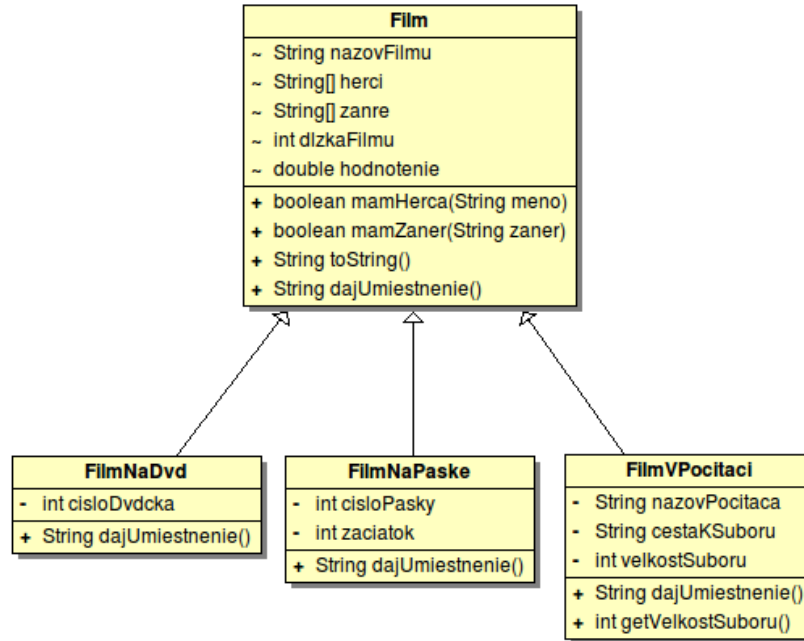
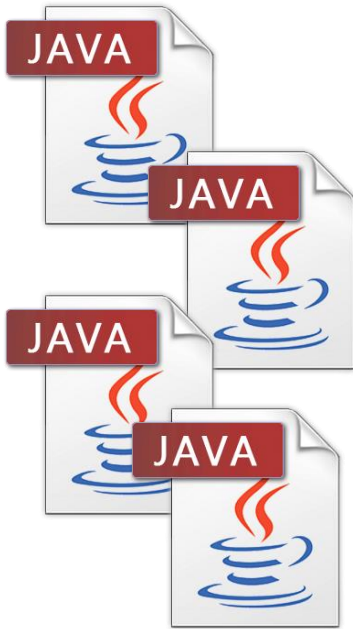

Defaultný balíček

- Defaultný balíček = **balíček bez mena**
- Triedy v defaultnom balíčku **nemožno importovať** a **nemožno použiť** v triedach z iných balíčkov
 - nevytvárame triedy v defaultnom balíčku; výnimkou môžu byť nejaké drobné experimentálne minikódy...

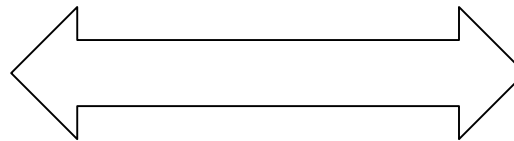

Rozhrania

Program, zdrojový kód

Reálny svet

A čo tak správa hudby?

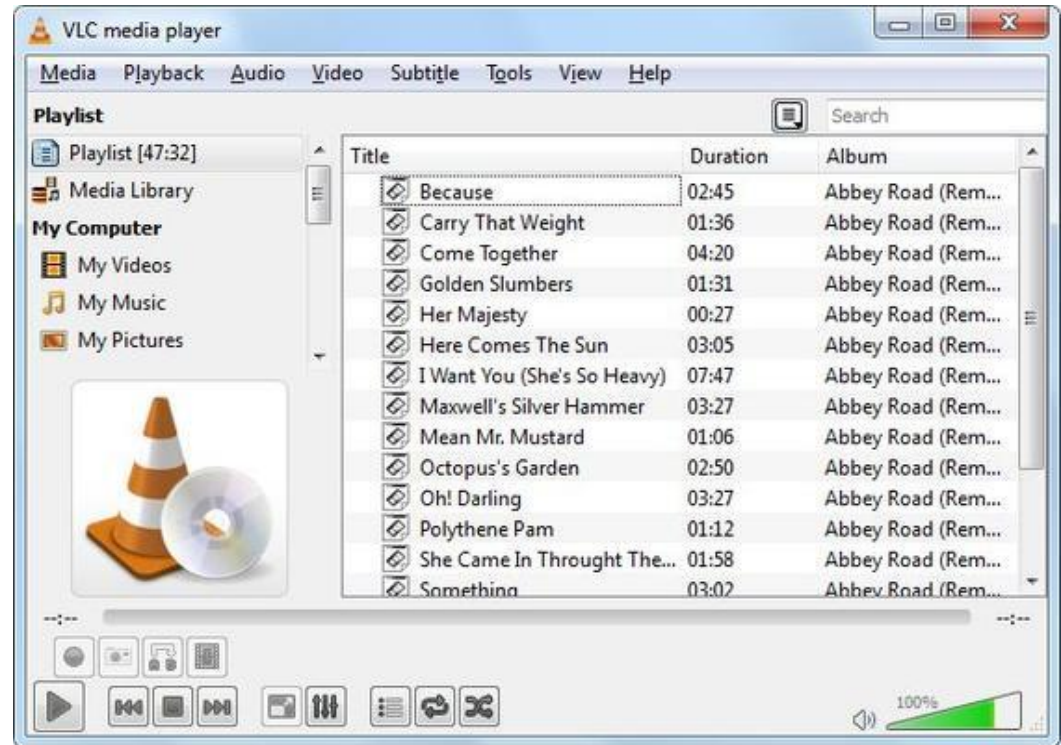
- Pridajme správu hudby...
- Pieseň (Song):
 - Názov
 - Interpret
 - Dĺžka v sekundách
 - Umiestnenie (kde ju hľadať)
- Možné rozšírenia podľa umiestnenia:
 - Pieseň na platni/CD-čku
 - Pieseň na páske
 - Pieseň v počítači

Playlist

- Playlist = usporiadaný zoznam vecí na prehranie...
- Môže obsahovať:
 - piesne?
 - filmy?
 - zoznamy filmov?
 - zoznamy piesní?

Playlist

```
public class Playlist {  
    private ???[] polozky;  
}
```

- Akú funkcionálnosť očakávame od playlistu?
- Zoznam čoho je playlist?
 - Čo iné by ešte mohlo byť v playliste?
- Čo očakávame od položky v playliste?

Položka v playliste

- Od položky v playliste očakávame:
 - vie povedať, aké ma trvanie (duration)
 - má nejaký názov/popis (title)

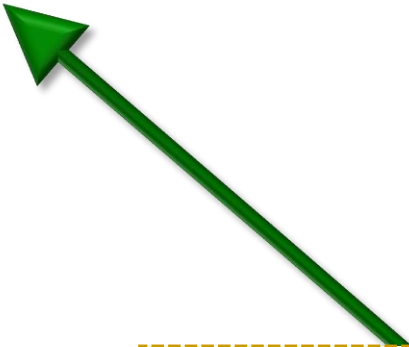

Playlist by mal vedieť vypočítať celkové trvanie.

PolozkaVPlayliste

```
public class PolozkaVPlayliste {  
  
    public int getTrvanieVSekundach() {  
        ...  
    }  
  
    public String getNazov() {  
        ...  
    }  
}
```

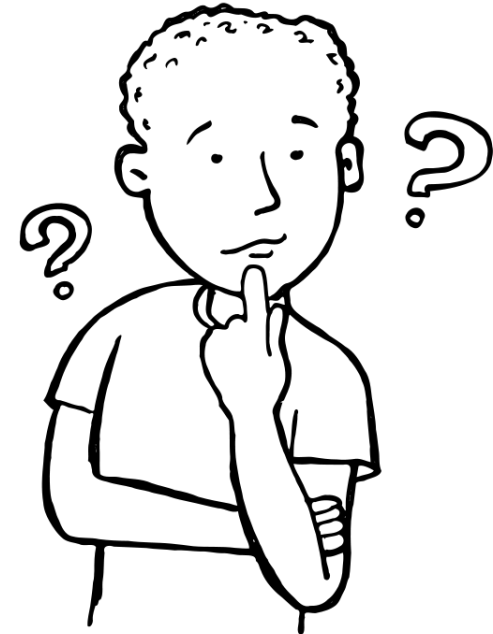

Potrebujeme aj
ďalšie metódy?

PolozkaVPlayliste

- FilmNaDvd je Film?
- Film je PolozkaVPlayliste?
- Film môže vystupovať ako PolozkaVPlayliste?
- Pesnicka je PolozkaVPlayliste?
- Pesnicka môže vystupovať ako PolozkaVPlayliste?
- ZoznamFilmov je PolozkaVPlayliste?
- ZoznamFilmov môže vystupovať ako PolozkaVPlayliste?

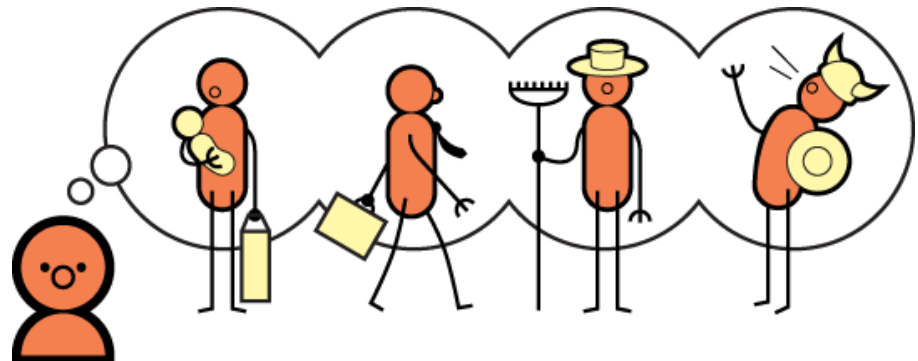

Trieda vs. rola

- Objekt je inštanciou jednej triedy.
- Trieda rozširuje práve jednu inú triedu.
- Trieda popisuje:
 - **čo** (aké metódy) a
 - **ako** (implementácia metód, inštančné premenné, konštruktory).

- Rola/kontrakt hovorí:
 - **čo** (aké metódy)

Rozhranie (interface)

- Rola v Jave = rozhranie

```
public interface PolozkaVPlayliste {  
    public int getTrvanieVSekundach();  
    public String getNazov();  
}
```

- **Rozhranie = zoznam hlavičiek metód**
 - žiadna implementácia
 - žiadne inštančné premenné
 - žiadne konštruktory
 - len hlavičky public metód

Rozhranie vs. trieda

```
public class Film extends Object implements PolozkaVPlayliste {  
    ...  
}
```

- Trieda rozširuje len jednu triedu, ale môže **implementovať veľa rozhraní**
 ... **implements** Rozhranie1, Rozhranie2 {...
- Ak trieda implementuje rozhranie, musí **mat' všetky metódy**, ktoré sú uvedené v tomto rozhraní

Premenné referenčného typu

Rozhranie objekt;

- Premenná objekt môže referencovať objekt ľubovoľnej triedy, ktorá cez **implements** prehlásila, že implementuje rozhranie `Rozhranie`

`objekt.metoda()`

- Cez premennú objekt môžeme volat' **len metódy** definované v rozhraní `Rozhranie`.
- To, aká implementácia sa vykoná, záleží len od triedy referencovaného objektu.

Rozširovanie rozhraní

```
public interface RozsireneRozhranie  
    extends Rozhranie1, Rozhranie2 {  
  
    ...  
  
}
```

- RozsireneRozhranie bude obsahovať:
 - všetky hlavičky metód z rozhrania Rozhranie1
 - všetky hlavičky metód z rozhrania Rozhranie2
 - všetky hlavičky metód, ktoré sme explicitne napísali do rozhrania RozsireneRozhranie

Sumarizácia rozhraní

- Interface = pomenovaný **zoznam hlavičiek** metód
 - hlavička metódy = názov, návratový typ, zoznam typov parametrov

```
public interface Rozhranie { ... }
```

```
public class Trieda implements Rozhranie { ... }
```

Trieda prehlasuje, že bude mať všetky metódy, ktoré sú uvedené v rozhraní.

```
Rozhranie o = ...;
```

Premenná o je schopná referencovať objekt ľubovoľnej triedy, ktorá prehlásila, že implementuje interface Rozhranie

Playlist

```
public class Playlist {  
  
    private PolozkaVPlayliste[] polozky;  
  
    public Playlist() {  
        polozky = new PolozkaVPlayliste[0];  
    }  
  
    public void pridaj(PolozkaVPlayliste polozka) {  
        ...  
    }  
  
    ...  
}
```


Usporiadavanie

- Usporiadavanie (triedenie) je skoro v každom programe
 - súbory podľa abecedy
 - výrobky podľa ceny
 - ...
- Preskúmaný problém, kopy rôznych riešení
 - viac na PAZ1b
- Netreba zakaždým písať vlastnú implementáciu

Usporiadanie čísiel

- Usporiadanie čísiel v poli:
 - `Arrays.sort(pole)`
 - je preťažená pre aj na všetky ostatné primitívne typy okrem **boolean**

```
int[] platy = new int[] {750, 340, 850, 400};  
  
Arrays.sort(platy);  
// pole je utriedené  
  
Arrays.toString(platy);
```

[340, 400, 750, 850]

Usporiadanie reťazcov

- Usporiadanie reťazcov
 - lexikograficky (ako v telefónnom zozname)
- Reťazec $a_1a_2a_3\dots a_n$ je v usporiadaní pred $b_1b_2b_3\dots b_n$
 - Ak buď $a_1 < b_1$ alebo
 - $\exists k \in [1, n]: \forall i < k$ platí $a_i = b_i$ a $a_k < b_k$
- Ak nemajú reťazce rovnakú dĺžku, kratší má akoby koncové znaky doplnené znakom s kódom -1

Usporiadanie reťazcov

- Usporiadanie reťazcov

- "Pes" < "Veľryba", lebo P < V
- "Pero" < "Pes", lebo "Pe" = "Pe" a r < s

```
String[] mená = new String[]{"Ján", "Jozef",  
"Alica", "Alexander"};
```

```
Arrays.sort(mená);  
// pole je utriedené
```

Alexander, Alica, Ján, Jozef

Usporiadanie po slovensky

- Chceme usporiadať tak, ako nás učia jazykovedci

```
String[] mená = new String[]{"Adam", "Cecília",  
"Cháron", "Ábel", "Daniel"};
```

```
Arrays.sort(mená);
```

```
// pole je usporiadané, ale nejako nedobre
```

Adam, Cecília, Cháron, Daniel, Ábel

- Na vine je lexikografické usporiadanie
 - diakritické znaky sú za A-Z
 - Ce < Ch, lebo C = C a e < h

Usporiadanie objektov

- Čísla a reťazce mali prirodzené usporiadanie
- Ako usporiadať ľubovoľné objekty?
 - musíme nejako povedať, čo to znamená, že jeden objekt je v usporiadaní pred druhým... to nie je vždy jasné:
 - Matrix < Pacho, hybský zbojník
 - Lebo ich triedime podľa názvov
 - Lebo má horšie hodnotenie
 - Pacho, hybský zbojník < Matrix
 - Lebo má menej hercov
 - Lebo je kratší

Usporiadanie objektov

- Rozhodnutie vieme zaviesť do ľubovoľnej triedy implementovaním rozhrania (roly) `Comparable`
- Prekrývame metódu `compareTo()`

```
int compareTo(TypObjektu druhýObjekt)
```

- Máme vrátiť:
 - Menšie ako nula - ak objekt na ktorom sme volali `compareTo()` je v usporiadaní pred druhým objektom (je menší)
 - Nula - ak sú v usporiadaní rovnaké
 - Väčšie ako nula - ak objekt na ktorom sme volali `compareTo()` je v usporiadaní za druhým objektom (je väčší)

Usporiadanie objektov

- Rozhodnutie vieme zaviesť do ľubovoľnej triedy implementovaním rozhrania (roly) `Comparable`
- Prekrývame metódu `compareTo()`

```
int compareTo(TypObjektu druhýObjekt)
```

- Máme vrátiť:
 - `a.compareTo(b) < 0` ak „a < b”
 - `a.compareTo(b) == 0` ak „a == b”
 - `a.compareTo(b) > 0` ak „a > b”

Usporiadanie objektov

- Pre `Film` to vyzerá nasledovne:

```
public abstract class Film implements
Comparable<Film> {

    public int compareTo(Film inyFilm) {
        //vrátíme či náš nazovFilmu je pred
        //inyFilm.getNazovFilmu()
    }

}
```


Usporiadanie objektov

- Pre `Film` to vyzerá nasledovne:

```
public abstract class Film implements
Comparable<Film> {

    public int compareTo(Film inyFilm) {
        //vrátíme či názovFilmu je pred
        //inyFilm.getNázovFilmu()
    }

}
```

Do `< >` uvádzame, akého typu budú objekty, s ktorými sa porovnáваме. Použijeme našu triedu

Usporiadanie objektov

- Pre `Film` to vyzerá nasledovne:

```
public abstract class Film implements
Comparable<Film> {

    public int compareTo(Film inyFilm) {
        return nazovFilmu.compareTo(inyFilm
            .getNazovFilmu());
    }
}
```

Využijeme to, že `String`-y
sa už vedia porovnávať
podľa lexikografického usporiadania
- implementujú rolu `Comparable<String>`

Usporiadanie objektov

- Usporiadavame už bez problémov:

```
Arrays.sort(zoznamFilmov);
```

- Čo však v prípade, že v jednom programe chcem riešiť usporiadanie aj podľa názvu aj podľa hodnotenia?
 - úplne bežná požiadavka
 - neviem za behu meniť kód metódy `compareTo()`

Usporiadanie objektov

- Na porovnávanie dvoch objektov sa môžeme pozrieť z dvoch perspektív
 1. Ja, ako objekt, sa porovnam s nejakým iným
 2. Prídem ako nestranný pozorovateľ, porovnam dva objekty, a poviem, ktorý bude pred ktorým
- Prvá perspektíva bola použitá pri metóde `compareTo()`
 - default zotriedenie
- Druhú perspektívu vyriešime vytvorením novej triedy, ktorá implementuje rozhranie `Comparator` s jedinou metódou:

```
int compare(TypObjektu o1, TypObjektu o2)
```


Comparator<Trieda>

- Rozhranie Comparator<TypObjektu>:

```
int compare(TypObjektu a, TypObjektu b)
```

- Máme vrátiť:

- `compare(a, b) < 0` ak „a < b”
- `compare(a, b) == 0` ak „a == b”
- `compare(a, b) > 0` ak „a > b”

- Užitočné metódy:

- `Integer.compare(a, b)`
- `Double.compare(a, b)`
- ...

Usporiadanie objektov

```
public class FilmPodlaMenaComparator implements
Comparator<Film> {

    public int compare(Film film1, Film film2) {
        return film1.getNazovFilmu().compareTo(film2
                                                .getNazovFilmu());
    }
}
```

```
public class FilmPodlaDlzkkyComparator implements
Comparator<Film> {

    public int compare(Film film1, Film film2) {
        return Integer.compare(film1.getDlзкаFilmu(),
                               film2.getDlзкаFilmu());
    }
}
```


Usporiadanie objektov

- Usporiadavame podľa čoho chceme:

```
Arrays.sort(zoznamFilmov, new FilmPodlaMenaComparator());  
// pole je utriedené podľa mena
```

```
Arrays.sort(zoznamFilmov, new FilmPodlaDlžkyComparator());  
// pole je utriedené podľa dĺžky filmu
```


Opačné usporiadanie

- Chceme usporiadať od najlepších hodnotení
- Nemusíme robiť nový komparátor, stačí hotový obrátiť:

```
Comparator<Film> porovnavac = new  
    FilmPodlaDlzkkyComparator();  
  
Arrays.sort(zoznamFilmov,  
    Collections.reverseOrder(porovnavac));  
// pole je utriedené podľa dĺžky filmov zostupne
```


Usporiadanie po slovensky

- `java.text.Collator` – Comparator, ktorý vie usporiadať reťazce po slovensky:

```
String[] mená = new String[]{"Adam", "Cecília",  
"Cháron", "Ábel", "Daniel"};
```

```
Collator skPorovnavac =  
    Collator.getInstance(new Locale("sk"));
```

```
Arrays.sort(mená, skPorovnavac);
```

Adam, Ábel, Cecília, Daniel, Cháron

Ďakujem za pozornosť !

